

Aage Rosendahl Nielsen in memoriam

Af Else (Dybdahl) Grønlund, Århus

"Hvorfor er du blevet så dejlig"? Dette spørgsmål stillede Aage Rosendahl Nielsen ofte andre, men er kun selv blevet konfronteret med det én gang, nemlig af hans livs sidste veninde, maleren Bente Merrild, Ringkøbing.

I årenes løb er der skrevet vidt og bredt om kosmopolitten Aage Rosendahl Niensens færd på det globale plan. For hele verden var hans yndlingsunivers og boldgade. Men så sandelig med udgangspunkt i hans livsprojekt, "New Experimental College", "Æ Verdensuniversitet" i Skyum Bjerge, hvorfra den upolerede og

ukonventionelle "rektor" udbasunerede sine filosofiske tanker på en blanding af engelsk og thybomål. Det skete hyppigt i hans velmagtsdage i perioden 1966 til 1980.

Men denne artikel og den følgende skal handle om Aage på det nære plan.

Mennesket Aage, som kun meget få mennesker fik et nært kendskab til på godt og ondt og på det helt private, intime plan.

Specielt om hans sidste livs år fra først i 90'erne og til hans død i 2003 i Ringkøbing sammen med den nære veninde, maleren Bente Merrild.

Her sidder vi så i Bente Merrilds atelier under et af hendes berømte Madonna-motiver, som Aage holdt meget af at studere. Foto: Carsten Grønlund

Under en samtale i hendes nuværende hjem i den gamle Toldbod på havnen i Ringkøbing fortæller Bente Merrild om den Aage, hun kendte og holdt af som ven og åndelig sparringspartner.

De to mødtes i et kunstnerisk krydsfelt, hvor hun var billedmageren og han ordmageren, der fascinerede hende dybt med sine visioner og filosofiske tanker om menneskeheden og den globale folkelige sameksistens. De blev hinandens bedste venner for resten af livet.

Bente var den, der hentede Aage hjem fra sygehuset og passede ham, da han skulle dø. Han nægtede at flytte på plejehjem, så hun gav ham omsorg. Kom dagligt med hans yndlingsret, jordbærgrød, og holdt ham i hånden, da han døde hjemme i sit lille rækkehus på Kirsebærvej i parcelhuskvarteret i Ringkøbing.

Aage satte rav i tingene

Vi sidder nu i Toldbodbygningen, som er smukt restaureret af hendes mand, arkitekten Hans Rabjerg, og hvor Aage Rosendahl Nielsen ofte holdt dem med selskab.

- Det var sjældent kedeligt, for Aage var noget af en provokatør. Og kunne blive ekstrem i sin opførsel. Både på hjemme- og udebane, fortæller Bente Merrild.

På den gode måde forstod han at sætte rav i tingene, kan hun bevidne med en perlerække af beretninger om, hvordan han langede sine både gadedrengefrække og pudselsøjrlige spørgsmål i hovedet på folk. Alt imens han så uudgrundelig ud.

F.eks. den aften, de gik tur på fiskerihavnen i Ringkøbing og blev antastet af en ung fisker, kanonfuld, bandende og parat til slåskamp.

Det var Aage derimod ikke. Han kikkede mildt på fulderikken og langede dette spørgsmål ud: "Hvornår har du sidst besøgt din bedstemor?"

Fyren blev totalt overrumplet og pacificeret. "Jamen kender du hende, hvorfor spørger du til hende?" Han blev ædru på sekundet, husker Bente. Og fortsætter.

Aage kunne også pludselig midt under et selskab med det gode borgerskab finde på at spørge: "Hvordan har du det med Gud?"

Et af hans yndlingsspørgsmål lød: - "Hvorfor er du blevet så dejlig?"

Jeg fik selv spørgsmålet stukket ud og følte mig ligesom andre beåret og feteret.

- Tænk - var jeg da virkelig så dejlig?

Damer og biler

Også mænd stod model til hans spøg.

Men da han en dag, da vi i forretningsøjemed havde besøg af en velhavende og meget selvskikker direktørtype fra København, og Aage stak spørgsmålet, "Hvorfor er du blevet så dejlig?" i hovedet på ham, så tænkte jeg, den hopper han ikke på.

Men det gjorde han. Manden blev en hel anden og begyndte minsandten at fortælle om sin gamle bedstefar og familien, der åbenbart havde gjort ham dejlig. Ja, han udleverede sig selv, husker Bente.

Bente, som pønsede på en dag at stikke spørgsmålet i hovedet på Aage selv for at få ham til at tabe facaden, som han ellers var så god til at holde. Og det skulle ske på et sted og tidspunkt, hvor han ikke kunne undslippe, nemlig under den festtale, som hun ville holde ved hans 80 års fødselsdag, der blev arrangeret af vennerne, Jane Kruse og Preben Maegaard, i festhuset på Nordisk Folkecenter for Vedvarende Energi nede ved Draget i Ydby sammen med et selskab på 100.

Nu har jeg ham. Nu slipper han ikke. Nu spørger jeg:

-Hvordan er du selv blevet så dejlig Aage?

Og hvad svarede han?

Jo, han sagde såmænd: "Det er fordi, jeg elsker smukke kvinder og hurtige biler. Og begge dele repræsenterer du jo!"

Nåh da. Det lød morsomt, og der blev grinet. Og Aage beholdt facaden.

Ensomhedens smerte

Her har vi nemlig Aage i en nøddeskal. Ingen skulle ind bag hans skal. Han var i virkeligheden et meget blufærdigt, sårbart – og ensomt menneske. Det kom ofte til udtryk i hans sidste år, fortæller hun. Når jeg kom og besøgte ham i huset i Ringkøbing, sad han tit med sin blå adressebog med navne fra hele verden og læste.

Hvad vil du da med den nu? spurgte jeg.

Jamen, jeg er så alene, lød svaret. Underforstået – Aage følte sig ensom og lod på denne måde alle de gode minder og mennesker passere revy for sit indre blik.

Tilværelsen var ændret for ham. Han skulle nu lære at være stille, gå ind i sig selv i stedet for i alle andre, og det havde han meget svært ved, siger hun.

Det afsløredes bl.a. på nogle bånd, hvor han indtalte sine erindringer, tekster og tanker til mig. Ofte sluttede hans indtaling – eller vores samtaler – med ordene: ”Men livet er træls alligevel”.

Det var hans liv imidlertid ikke, da de to oprindelig mødtes mellem venner i Herning, hvor hun boede med sin daværende mand og tre børn.

En af deres fælles venner var den kendte fabrikant og kunstmæcen, Åge Damgaard, som også var den, der sørgede for, at Aage blev installeret i det lille rækkehus i Ringkøbing, da pengedonationerne og dermed lærerne og kursisterne stoppede på Verdensuniversitet Thy, der blev lukket som konkursbo.

- På cirka samme tid blev jeg skilt, skulle selv finde et nyt sted at bo med mine børn og etablere nyt atelier. Jeg valgte også Ringkøbing.

Aage kom dagligt og sad i atelieret, mens jeg malede.

Maleriet er en meget ensom proces, hvor du kun har dig selv og dine tanker, og det var denne meget lukkede verden, jeg levede i som kunstner, som modsat fascinerede Aage.

-Hvordan kan du dog holde ud at være så meget alene, lød det ofte fra ham, der selv levede mest intenst blandt mange mennesker og i forsamlinger, hvor han kunne føre ordet. Det var nu slut, og han blev ofte trist og tungsindig. Sommetider kunne jeg ikke holde hans tungsind ud og bad ham gå.

To temperamenter

Men hvad var det egentlig, som tiltrak og gensidigt inspirerede to så vidt forskellige temperamenter – med forskellig alderstrin og status i livet?

Bente Merrild tænker lidt, før hun taler.

Venindens støtte til Aages sidste store projekt om borgerløn til alverdens mennesker bestod bl.a. i denne maleriske plakate med titlen, Ær din far og din mor. Plakaten blev udsendt til alverden i FN-regi. Foto: Carsten Grønlund

- Det var nok netop vores forskellighed, der udviklede sig til en forbundenhed, som især Aage følte.

For min part var jeg ikke alene dybt fascineret af Aages livsfilosofi, men også af hans altfavnende væsen. Hans tolerance. Han var fantastisk at snakke med. Hvis alle var som Aage, så levede vi i en god verden. Jeg kunne godt få mange hysteriske anfald over mig selv og det hele, men så sagde Aage bare: Det har du nok brug for...

Selv havde han brug for projekter. Det holdt hans liv kørende.

Derfor støttede jeg ham også, da han i sine sidste år fik idéen til en verdensomspændende organisation, som skulle arbejde for en slags borgerløn, til alle mennesker over hele jorden.

Det var et seniorprojekt, og han ville invitere ældre folk fra hele verden til globale møder i Ringkøbing. Det gjorde vi så.

Formøderne blev holdt i mit atelier i et hus i Smedegade, der tidligere var mødelokale for Frelsens Hær. Høj og lav, folk med indflydelse fra det gode borgerskab mødte op, og jeg ma-

lede et motiv til en plakat, der blev sendt ud over hele jorden i FN-regi.

Plakatens titel var, "Ær din far og din mor", og motivet var moder jord med fabelfugle omkring sig. Ja - vi kom vidt omkring, men projektet døde.

Nej tak til buste

Til gengæld havde vi andre fester i Frelsens Hærs tdl. mødelokale. Bl.a. i anledning af 50 års jubilæet for organisationen, Scandinavian Seminar, som Aage stiftede i 1949 med det formål at sende unge studerende fra mange lande på de skandinaviske højskoler.

Hans gode ven, fhv. minister Erling Olsen, kom også. Denne gang trækkende på en sækkevogn med en buste af Aage, som blev overrakt under festen, hvor der var mange taler til ære for den nu internationalt kendte højskolemand.

Han surmulede resten af aftenen, for han ville slet ikke have busten.

"Den kan I godt tage med jer igen. Jeg vil hellere have en bil..."

Det var jo lidt frækt sagt i sædvanlig Aage-stil, men busten blev stående i mit atelier i mange år. Nu står den så i Skyum Bjerger, tæt på det, der var rammerne om hans verdensuniversitet.

Hændelsen viser også en anden side af Aage. En både afvisende og krævende side. Aage var aldrig hverken bange for at give – eller kræve noget af andre. Kunne eller ville de ikke give mere, kunne det også ske, at han uden videre kasserede folk.

Det foreholdt jeg ham også, men han trak bare på skuldrene. Sådan var han. Han kunne veksle mellem det naive, snu og beregnende, men som helhed var han et rart menneske, rund og vennsæl over for alle.

Dog havde Aage ét bekendtskab, en morsingbo, som han absolut ikke kunne med, men altid hidsede sig op overfor. Kunne det monstro have noget at gøre med, at man som Thybo er lidt misundelig på de morsingboere, som har så flot en udsigt over til Thy...?

Hvad enten man vil det eller ej, så glemmer man aldrig Aage, fastslår veninden Bente Merrild.

- Jeg husker ham jo også fra rejserne til New York, hvor jeg udstillede to gange, og hvor han som så ofte før talte i FN som repræsentant for NGO'erne (græsrodsbevægelserne) og havde konsulentstatus ved Unesco. Dér levede han og var i sit es. Gik hjemmevant op på talerstolen foran en stor international forsamling og gav ubesværet sit budskab til alverden.

På en måde var han en fin eksponent for den kendte sentens, der ofte blev benyttet i netop FN-regi: "Hvis du vil frelse verden, så begynd med din nabo".

Det efterlevede Aage. Han ville nemlig frelse hele verden, men først og sidst sin nabo, da han var sine venners ven.

Et tilhørsforhold han altid understregede ved at løfte hånden i en speciel gestus. En gestus han brugte for sidste gang, da Bente Merrild sad ved hans dødsleje, og han løftede hendes hånd op til et aller sidste farvel – og var væk.